

Föreläsning 3

Datastrukturer (DAT037)

Fredrik Lindblad¹

2016-11-07

¹Slides skapade av Nils Anders Danielsson har använts som utgångspunkt. Se <http://www.cse.chalmers.se/edu/year/2015/course/DAT037>

Förra gången

- ▶ Amorterad tidskomplexitet.
- ▶ Dynamisk array.
- ▶ Generics
- ▶ ADT-er/datastrukturer.
- ▶ Introduktion till Listor, stackar, köer.

Abstrakt datatyp/datastruktur

Abstrakt datatyp (matematisk abstraktion): lista.

Datastrukturer (implementation):

- ▶ Array.
- ▶ Enkellänkad lista.
- ▶ ...

Listor, stackar och köer: ADT-er

ADT	Operationer (exkl konstruerare)
Stack	push, pop
Kö	enqueue, dequeue
Lista	add(x), add(x, i), remove(x), remove(i), get(i), set(i, x), contains(x), size, iterator
Iterator	hasNext, next, remove

(Inte exakta definitioner.)

Listor, stackar och köer: datastrukturer

ADT	Implementationer
-----	------------------

Lista	dynamisk array, enkellänkad lista, dubbellänkad lista
-------	--

Stack	lista
-------	-------

Kö	lista, cirkulär array
----	-----------------------

- ▶ Kan använda en datastruktur för en viss ADT för att implementera en annan ADT.

Collections i Java

- ▶ Java Collections Framework.
- ▶ ADT \sim gränssnitt, datastruktur \sim klass.

Stackar och köer: tillämpningar

- Stackar
 - ▶ Implementera rekursion.
 - ▶ Evaluera postfix-uttryck.
 - ▶ ...
- Köer
 - ▶ Skrivarköer.
 - ▶ Bredden först-sökning (grafalgoritm).
 - ▶ ...

Länkade listor

Länkade listor

Många varianter:

- ▶ Objekt med pekare till första noden, kanske storlek.
- ▶ Pekare till sista noden?
- ▶ Enkellänkad, dubbellänkad?
- ▶ Vaktposter (sentinels)? Först/sist/både och?

Dubbellänkad lista med dubbla vaktposter

```
public class DoublyLinkedList<A> {  
    private class ListNode {  
        A contents;  
        ListNode next; // null omm sista vakten.  
        ListNode prev; // null omm första vakten.  
    }  
  
    ...  
}
```

Dubbellänkad lista med dubbla vaktposter

```
public class DoublyLinkedList<A> {  
    ...  
  
    private ListNode first, last; // Ej null.  
    private int size;  
  
    // Konstruerar tom lista.  
    public DoublyLinkedList() {  
        first      = new ListNode();  
        last       = new ListNode();  
        first.next = last;  
        last.prev  = first;  
        size       = 0;  
    }  
}
```

Implementera metoden add som lägger till ett element i slutet av listan.

```
void add(A x) {  
    ...  
}
```

```
void add(A x) {  
    Link l = new Link();  
    l.contents = x;  
    l.next = last;  
    l.prev = last.prev;  
    last.prev.next = l;  
    last.prev = l;  
    size++;  
}
```

Listor: tidskomplexitet

Dynamisk
array

Dubbellänkad
lista

add(x)

add(x, i)

remove(x)

remove(i)

get(i)

set(i, x)

contains(x)

size

iterator

hasNext/next

remove

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)		
remove(x)		
remove(i)		
get(i)		
set(i, x)		
contains(x)		
size		
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)		
remove(i)		
get(i)		
set(i, x)		
contains(x)		
size		
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)		
get(i)		
set(i, x)		
contains(x)		
size		
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)		
set(i, x)		
contains(x)		
size		
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)	$O(1)$	$O(n)$
set(i, x)		
contains(x)		
size		
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)	$O(1)$	$O(n)$
set(i, x)	$O(1)$	$O(n)$
contains(x)		
size		
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)	$O(1)$	$O(n)$
set(i, x)	$O(1)$	$O(n)$
contains(x)	$O(n)$	$O(n)$
size		
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)	$O(1)$	$O(n)$
set(i, x)	$O(1)$	$O(n)$
contains(x)	$O(n)$	$O(n)$
size	$O(1)$	$O(1)$
iterator		
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)	$O(1)$	$O(n)$
set(i, x)	$O(1)$	$O(n)$
contains(x)	$O(n)$	$O(n)$
size	$O(1)$	$O(1)$
iterator	$O(1)$	$O(1)$
hasNext/next		
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)	$O(1)$	$O(n)$
set(i, x)	$O(1)$	$O(n)$
contains(x)	$O(n)$	$O(n)$
size	$O(1)$	$O(1)$
iterator	$O(1)$	$O(1)$
hasNext/next	$O(1)$	$O(1)$
remove		

Listor: tidskomplexitet

	Dynamisk array	Dubbellänkad lista
add(x)	$O(1)$ am	$O(1)$
add(x, i)	$O(n)$	$O(n)$
remove(x)	$O(n)$	$O(n)$
remove(i)	$O(n)$	$O(n)$
get(i)	$O(1)$	$O(n)$
set(i, x)	$O(1)$	$O(n)$
contains(x)	$O(n)$	$O(n)$
size	$O(1)$	$O(1)$
iterator	$O(1)$	$O(1)$
hasNext/next	$O(1)$	$O(1)$
remove	$O(n)$	$O(1)$

Listor: tidskomplexitet

Några kommentarer:

- ▶ `remove`, `contains`:
Givet att jämförelser tar konstant tid.
- ▶ Indexbaserade operationer för länkade listor:
Bättre än $\Theta(n)$ om man vet att `i` pekar
"nära" början (eller i vissa fall slutet) av listan.

Testning

Invariant

- ▶ Egenskap som "alltid" gäller för programmets tillstånd.
- ▶ Exempel:
 1. `first != null`.
 2. `last.next = null`.
 3. `n.next.prev = n` (om `n` ej är vaktpost).
 4. `first.nextsize+1 = last`.
- ▶ Invarianter bryts ibland temporärt när objekt uppdateras.

Precondition

- ▶ Krav som förväntas vara uppfyllt då metod anropas.
- ▶ Exempel: pop kräver att stacken inte är tom.

Postcondition

- ▶ Egenskap som är uppfylld efter anrop, givet preconditions och invarianter.
- ▶ Exempel: Efter `push` är stacken inte tom.

Assertion

Man kan testa vissa egenskaper med "assertions".
Kan vara smidigt för att hitta/undvika fel i labbar.

```
Fail.java  
public class Fail {  
    public static void main (String[] args) {  
        assert args.length == 2;  
    }  
}
```

```
$ javac Fail.java
```

```
$ java Fail
```

```
$ java -ea Fail ett två
```

```
$ java -ea Fail
```

```
Exception in thread "main" java.lang.AssertionError  
    at Fail.main(Fail.java:3)
```


Assertion

```
// Skapar ny /intern/ listnod.  
// Precondition: prev != null && next != null.  
ListNode(A contents, ListNode prev, ListNode next) {  
    assert prev != null && next != null;  
  
    this.contents = contents;  
    this.prev     = prev;  
    this.next     = next;  
}
```

Nu leder

```
    new ListNode(x,first.prev,first.next)
```

till ett `AssertionError` (med `-ea`),
inte ett kryptiskt fel senare.

Assertion

```
// Lägger till x efter n.  
// Precondition: n != null && n != last.  
void addAfter(ListNode n, A x) {  
    assert n != null && n != last;  
  
    ListNode next = n.next;  
    n.next        = new ListNode(x, n, next);  
    next.prev     = n.next;  
    size++;  
}  
  
void addFirst(A x) {  
    addAfter(first, x);  
}
```

Exempel på metod som kontrollerar invarianter hos en instans av den dubbellänkade listan vi tittade på tidigare.

```
private void checkInvariants() {
    assert first != null && last != null;
    assert first.prev == null;
    assert last.next == null;
    assert size >= 0;
    Link l = first;
    for (int i = -1; i < size; i++) {
        assert l.next != null;
        assert l.next.prev == l;
        l = l.next;
    }
    assert l == last;
}
```

Korrekthet

Hur kan man förvissa sig om att man löst en uppgift korrekt?

- ▶ Bevis. Kan vara svårt, ta mycket tid.
- ▶ Tester. Kan gå snabbare.

Tester

När ni jonglerar pekare (på papper eller i dator):

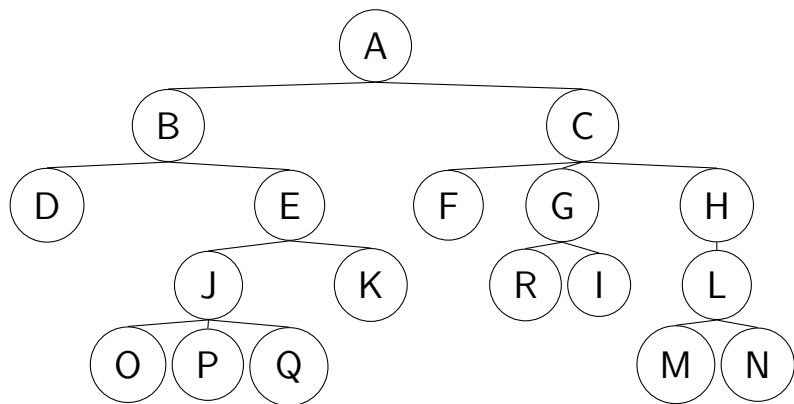
- ▶ Testa gärna lösningen.
- ▶ Några representativa fall:
 - ▶ Tom lista.
 - ▶ Lista med några element.
 - ▶ ...

Träd

Träd

Är ytterligare ett exempel på en ADT. Är dock inte så tydligt vilken standarduppsättningen av metoder skulle vara. Därför är träd inte en ADT (ett interface) i java collection framework och man implementerar träd från början när man behöver dem.

Abstrakt beskrivning

Termer

- ▶ Träd(trees) består av *noder*, som har 0 eller flera underordnade noder/delträd. Noderna är förbundna med *bågar*(edges).
- ▶ Noden som är underordnad en annan kallas *barn*(child), den överordnade noden för *förälder*(parent). En indirekt överordnad nod kallas *förfader*(ancestor) och indirekt underordnad för *avkomling*(descendant). Noder som har samma förälder kallas *syskon*(siblings).
- ▶ I varje träd finns en nod som är *rot*. Den har ingen förälder. Alla andra noder i ett träd har en förälder. Noder som inte har några barn kallas *löv*(leaves).

- ▶ Trädstrukturer brukar ritas upp-och-ner jämför med riktiga träd, d.v.s med roten högst upp.
- ▶ En mängd av träd kallas *skog*(forest).
- ▶ I ett *ordnat* träd har syskonen en inbördes ordning. Motsatsen är *oordnat* träd. Jmf. lista gentemot mängd.

Användningsområden

Filsystem, klassificering med kategorier och underkategorier, representation för matematiska uttryck, programmeringsspråk och naturliga språk. Som konkrek implementering för ADTer används det till sorterade samlingar och avbildningar samt prioritetsköer, t.ex. PriorityQueue och TreeMap i java.

Fler definitioner

Längden(length) av en *väg*(path) mellan två noder = antal passerade bågar.

Djupet(depth) av en nod är längden till roten.

Höjden(height) av en nod är längsta vägen ner till ett löv. Höjden av ett träd = rotens höjd.

Storleken(size) av ett träd är antalet noder.

Implementering

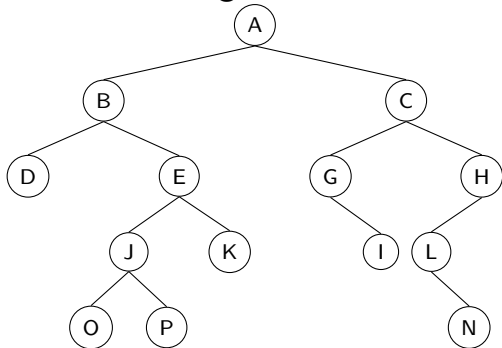
- ▶ Pekare – motsvarar länkade listor för listor. Detta funkar för alla typer av träd.
- ▶ Array – effektivt för vissa typer av träd, t.ex. binära heapar som vi kommer titta på nästa gång.

Representation med pekare

- ▶ En lokal klass för noder.
- ▶ I huvudklassen en pekare till rotnoden.
- ▶ I nodklassen en pekare till varje barn.
- ▶ Ibland pekare till föräldern.
- ▶ Om obegränsat antal barn – lista (ordnad), mängd (oordnad), eller i varje nod en pekare till vänstra barnet och syskonet till höger.

Binära träd

Binära träd är en vanlig typ av träd. Varje nod har max två barn och man skiljer på en nod med bara ett delträd till vänster och samma nod med samma delträd till höger.

Sorterade och balanserade träd

Många typer av träd är sorterade, d.v.s. elementen i noderna uppfyller någon ordning (t. ex. vid en `Comparator`), och balanserade, d.v.s. uppfyller vissa krav på hur höjden av delträd förhåller sig till varandra. Vi kommer se ett exempel på detta nästa gång och fler när vi behandlar sökträd om ett par veckor.

Trädgenomlöpning (Tree traversal)

Besöker alla noder i ett träd.

- ▶ Pre-order – först noden själv, sedan vänster delträd och sist höger delträd
- ▶ In-order – vänster, noden, höger
- ▶ Post-order – vänster, höger, noden
- ▶ Bredden först – Först roten, sedan nodenerna på nästa nivå, etc.

Antag binärt träd med följande representation.

```
class Tree<E> {  
    private class Node {  
        E data;  
        Node left = null, right = null;  
    }  
  
    Node root = null;  
    ...  
    public void traversePrint() {  
        ...  
    }  
}
```

Skriv en metod som genomlöper alla noder pre/in/post-order och skriver ut datan.

```
public void traversePrint() {  
    printSubtree(root);  
}
```

```
private void printSubtree(Node n) {  
    if (root == null) return;  
    System.out.println(n.data.toString());  
    printSubtree(n.leftchild);  
    printSubtree(n.rightchild);  
}
```

Ovan ger pre-order traversal. In-order och post-order fås genom att sätta raden som skriver ut mellan resp. efter de rekursiva anropen.

Rekursion

- ▶ Rekursiv metod anropar sig själv.
- ▶ Rekursiva metoder som anropar sig själv en gång går utan större problem att skriva ut som icke-rekursiv med slinga. Men kan vara naturligare med rekursion.
- ▶ Vid flera rekursiva anrop är det ofta krångligt att implementera på annat sätt.
- ▶ Tänk på att det måste finnas ett slutvillkor så anropen inte sker i oändlighet.

Sammanfattning

- ▶ Länkade listor, pekarjonglering.
- ▶ Komplexitet för implementeringar av listor.
- ▶ Invarianter, assertions, testning.
- ▶ Träd.